

Ny kasselov

Litt orientering i grove trekk om praktiske endringer og bakgrunn for disse:

VISBOOK AS

10. oktober 2016

Skrevet av: Jan Erik Stuen

Ny kasselov

Litt orientering i grove trekk om praktiske endringer og bakgrunn for disse:

Som ledd i kampen mot svart økonomi i bransjer med mye kontantomsetning er det vedtatt nye og strengere regler for **kassasystem**. Disse fremgår av [Kassasystemlova](#) med tilhørende [Kassasystemforskrifta](#), samt ny § 10a i bokføringsloven

Reglene omkring kontantsalg har tidligere vært regulert av bokføringsloven med tilhørende forskrift, herunder bokføringsforskriftens kapittel 5 og delkapittel 5-3 – «*særlig om dokumentasjon av kontantsalg*».

Kassasystemlova

19. juni 2015 ble det vedtatt **Lov** om krav til kassasystem ([kassasystemlova](#)). Loven, som gjelder for leverandører av kassasystemer, trer i kraft 1. januar 2017 og omhandler krav til kassasystemer som tilbys for salg, utleie eller utlån til bokføringspliktige. **Forskrift** om krav til kassasystemer som stiller ytterligere krav til kassasystemet, herunder regler for hvilke funksjoner et kassasystem skal ha og funksjoner det ikke skal ha, kvitteringer, rapporter og sikring av elektronisk journal ble fastsatt av Skattedirektoratet 18.12.2015. Formålet med regelverket er å redusere omfanget av svart økonomi i kontantbransjene.

Som leverandør av kassasystem regnes produsenter eller importører som enten selv eller gjennom forhandler, selger eller tilbyr kassasystemer mv. for salg, utleie eller utlån, herunder forhandlere og andre som tilpasser kassasystemer til den enkelte bokføringspliktige. Dette medfører blant annet at en aktør som endrer eller installerer ny programvare i et kassasystem, også regnes som leverandør av kassasystem.

Bokføringsreglene

Den 19. juni 2015 ble bokføringsloven [§ 10 a](#) vedtatt. Bestemmelsen krever at bokføringspliktige skal registrere og dokumentere kontantsalg ved bruk av kassasystem med produkterklæring (produktfråsegn) som tilfredsstiller kravene i kassasystemlova og krav i eventuell forskrift til denne loven. **Endringen i bokføringsloven trer i kraft 1. januar 2019.**

Bakgrunn

Med bakgrunn i konklusjon som ble truffet av Skattedirektoratet, ba Finansdepartementet i oppdragsbrev av 4. april 2011 Skattedirektoratet om å arbeide videre med en alternativ løsning til en godkjenningsordning som kan bidra til å vanskeliggjøre manipulasjon av kassasystemer. Fra oppdragsbrevet hitsettes: "Departementet er enig i at det ikke nå arbeides videre med en godkjennelsesordning for kassaapparater, men er opptatt av at det arbeides videre med en alternativ løsning som kan bidra til å vanskeliggjøre manipulasjon av kassasystemer. Departementet slutter seg derfor til Skattedirektoratet forslag om å igangsette et arbeid med å vurdere en regelbasert ordning. Det er i arbeidsgruppens utredning pekt på flere aspekter knyttet til **det svenske regelverket** om kassaapparater som innebærer klare forbedringer sett i forhold til regelverket i Norge. Departementet legger til grunn at deler av det svenske regelverket bør vurderes i det videre arbeidet med en regelbasert ordning i Norge, for eksempel de svenske reglene om meldeplikt om anskaffelser av kassaapparater, mulighet til å ilegge kontrollavgift, særskilte kontrollhandlinger og en bedre regulering av krav til bruk og funksjonalitet. Skattedirektoratet ble bedt om å levere en utredning med forslag til et regelverk for kassasystemer med fokus på fullstendig registrering og dokumentasjon av kontantsalg. Utredningen skulle utformes slik at den kunne sendes på høring, og måtte derfor beskrive:

1. gjeldende rett, herunder bokføringslovgivningen og de krav som der stilles til kassaapparatets spesifikasjoner og funksjoner og dagens sanksjonsbestemmelser.
2. problemet med manipulasjon av kassasystemer, metoder for manipulasjon, samt eventuelle andre måter omsetning i kontanthandelen holdes utenfor beskatning.
3. behovet for nye regler, herunder nye sanksjonsbestemmelser
4. løsninger i andre land, herunder i Sverige og Danmark.
5. hvorfor det ikke foreslås å gå videre med en godkjennelsesordning for kassasystemer slik som den i Sverige, og evt. tilsvarende/lignende løsninger i andre land.
6. hva som skal kontrolleres og på hvilken måte, samt utarbeide forslag til nytt regelverk.
7. økonomiske og administrative konsekvenser og legge fram en kost/nytte- analyse for forslag til nytt regelverk." Skattedirektoratet opprettet på denne bakgrunn prosjektet "Regelverk for kassasystemer".

Krav til kassasystemet

Påbudte funksjoner

De nye reglene stiller krav til **kassasystem**, herunder regler om påbudte og forbudte funksjoner, kvittering og rapporter og sikring av elektronisk journal.

I Kassasystemforskrifta § 2-5 er det opplistet funksjoner som blir påbudt i kassasystemet.

Kassasystemet skal:

kunne registrere vekslekaske

kunne registrere ulike betalingsmidler

ha klokke stilt etter norsk normaltid og sommertid

skille mellom positive og negative beløp på kvitteringer, i rapporter og i elektronisk journal

kunne skille mellom flere næringsdrivende dersom de bruker samme kasse.

Forbudte funksjoner

Tilsvarende gis det i Kassasystemforskrifta § 2-6 en opplisting av hvilke funksjoner som blir forbudt i et **kassasystem**.

Det skal:

ikke finnes andre funksjoner enn det som fremgår av systembeskrivelsen

ikke være mulig å tilslutte eller integrere kassasystemet med ekstern programvare som muliggjør endring av elektronisk journal

ikke være mulig å endre registreringer i ettertid eller endre forprogrammert tekst på varer og tjenester ved registreringen

ikke være mulig å avslutte salg uten at kvittering skrives ut

ikke være mulig å kjøre ut mer enn én kopi av kvitteringen

ikke være mulig å foreta registrering dersom integrert kassaskuff er åpen eller lagringsminnet er fullt

ikke være mulig å merke enkelte varegrupper slik at de ikke medtas på rapporter.

Krav til kvitteringer og rapporter

Detaljerte krav til kvitteringer, X-rapport og Z-rapport omhandles i

Kassasystemforskrifta §§ 2-8-1 til 2-8-8:

Salgskvitteringene skal **i tillegg til det innhold som følger av dagens regler**, også inneholde opplysninger om bl.a. type betalingsmiddel og kassasystemets ID-nummer. Ordet "Salgskvittering" skal angis øverst på kvitteringen. Det stilles også krav om at kvitteringer som produseres av kassasystemet og som ikke er salgskvitteringer tydelig merkes slik at de ikke kan forveksles med salgskvittering.

Også X- og Z-rapporter skal gi mer omfattende opplysninger enn det som følger av dagens regelverk, herunder skal opplysninger om antall skuffeåpninger, type betalingsmiddel, grand total mv. fremgå.

Registrering av kredittsalg på kassaapparatet

Dersom kassasystemet blir benyttet til å registrere kredittsalg som blir fakturert på et senere tidspunkt, skal det skrives ut en kvittering som viser hva slags varer og tjenester som er levert, jf. Kassasystemforskrifta § 2-8-7.

Krav til leverandør av kassasystemet

Produkterklæring

Leverandørene av kassasystem skal avgi en produkterklæring til skattekontoret før et nytt type kassasystem tilbys for salg, utleie eller utlån og når eksisterende kassasystem oppdateres med nye versjoner. Kun kassasystemer med produkterklæring skal kunne tilbys for salg til bokføringspliktige som skal anvende kassasystemet i sin næringsvirksomhet. Leverandøren skal, ved å avgi en produkterklæring, bekrefte at kassasystemet som tilbys for salg oppfyller lovens krav. Produkterklæringen vil inneholde et begrenset antall opplysninger om kassasystemet og den skal leveres elektronisk, fortrinnsvis via Altinn-portalen.

Krav til bruk av kassasystemet

Krav til bruk av godkjent kassasystem

Bokføringspliktige skal bruke kassasystem som oppfyller kravene i kassasystemloven og kassasystemforskriften. Ansvarer til de bokføringspliktige skal normalt ikke strekkes seg lenger enn til å påse at kassasystemet som blir benyttet, har en produkterklæring. Bokføringspliktige vil derfor normalt ikke bli gjort ansvarlig dersom kassasystem med produkterklæring senere viser seg å ha feil eller mangler. Bokføringspliktige må derfor innen 1. januar 2019 sørge for at de benytter et kassaapparat med en produkterklæring.

Spesifikke brukerkrav

Regelverket skal bidra til at kontantsalg faktisk blir registrert inn i kassasystemet. Dette gjøres blant annet ved at det stilles krav om

*at all løpende anvendelse fortløpende skal registreres i kassasystemet,
at det alltid skal skrives ut salgskvittering fra kassasystemet, og
at denne kvitteringen alltid skal legges frem for kunden.
Eksempler på andre brukskrav som stilles er*

*at alle korreksjonsposter skal dokumenteres,
at vekselkasse skal registreres inn ved salgsdagens begynnelse, samt
at Z-rapport skal skrives ut ved salgsdagens slutt.*

Krav til elektronisk journal

Kontantsalget skal dokumenteres med elektronisk journal. Opplysningene i elektronisk journal skal lagres på en sikker måte. Dette innebærer bl.a. plikt til

umiddelbart å overføre opplysningene i elektronisk journal til et annet elektronisk lagringsmedium, dersom det interne lagringsminnet er fullt.

Unntak fra kravet til kassasystem

Det gjøres unntak fra kravet til kassasystem som innebærer at de minste næringsdrivende ikke vil få kostnader knyttet til utskifting eller oppgradering av kassasystem. Dette gjelder næringsdrivende med kontantsalg i løpet av et regnskapsår som ikke overstiger 50 000 kroner (62 500 kroner inklusiv merverdiavgift) og for ambulerende og sporadisk kontantsalg som ikke overstiger 3 ganger folketrygdens grunnbeløp.

Sanksjoner

Overfor kassasystemleverandører

Skattekontoret kan pålegge leverandør av kassasystem straffegebyr når kassasystem ikke oppfyller kravene i kassasystemloven og -forskriften. Straffegebyr kan også pålegges leverandør som ikke har avgitt produkterklæring. Skattekontoret kan også pålegge leverandører som ikke har innrettet seg etter pålegg om å utlevere programvare mv. etter kassasystemloven en løpende tvangsmulkt fram til utlevering skjer.

Overfor bokføringspliktige

Bokføringspliktige som forsettlig eller uaktsomt ikke har oppfylt pliktene sine til å registrere og dokumentere kontantsalg ved bruk av godkjent kassasystem, skal kunne pålegges straffegebyr. Kravet til uaktsomhet må normalt regnes som oppfylt i tilfeller der for eksempel en bokføringspliktig benytter kassasystem uten produkterklæring.